

USTAWA

z dnia 26 maja 1995 r.

o zmianie ustawy — Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw.

Art. 1. W ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. — Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1986 r. Nr 36, poz. 180 i z 1990 r. Nr 34, poz. 198) dział II w tytule II otrzymuje brzmienie:

„Dział II. Przynależność

Art. 114. § 1. Przynależność można osobę małoletnią, tylko dla jej dobra.

§ 2. Wymaganie małoletniości powinno być spełnione w dniu złożenia wniosku o przynależność.

Art. 114¹. § 1. Przynależność może osoba mająca pełną zdolność do czynności prawnych, jeżeli jej kwalifikacje osobiste uzasadniają przekonanie, że będzie należycie wywiązywała się z obowiązków przynależających.

§ 2. Między przynależającym a przynależonym powinna istnieć odpowiednia różnica wieku.

Art. 114². § 1. Przynależność, które spowoduje zmianę dotychczasowego miejsca zamieszkania przynależanego w Rzeczypospolitej Polskiej na miejsce zamieszkania w innym państwie, może nastąpić wówczas, gdy tylko w ten sposób można zapewnić przynależanemu odpowiednie zastępcze środowisko rodzinne.

§ 2. Przepis § 1 nie ma zastosowania, jeżeli między przynależającym a przynależnym istnieje stosunek pokrewieństwa lub powinowactwa albo gdy przynależający już przynależił siostrę lub brata przynależanego.

Art. 115. § 1. Przynależność wspólnie mogą tylko małżonkowie.

§ 2. Przynależność ma skutki przynależności wspólnej także wtedy, gdy osoba przynależona przez jednego z małżonków zostaje następnie przynależona przez drugiego małżonka.

§ 3. Sąd opiekuńczy może na wniosek przynależającego orzec, że przynależność ma skutki przynależności wspólnej, jeżeli przynależający był małżonkiem osoby, która wcześniej dziecko przynależała, a małżeństwo ustało przez śmierć małżonka, który już dokonał przynależności.

Art. 116. Przynależność przez jednego z małżonków nie może nastąpić bez zgody drugiego małżonka, chyba że ten nie ma zdolności do czynności prawnych albo że porozumienie się z nim napotyka trudne do przezwyciężenia przeszkody.

Art. 117. § 1. Przynależność następuje przez orzeczenie sądu opiekuńczego na żądanie przynależającego.

§ 2. Orzeczenie nie może być wydane po śmierci przynależającego lub osoby, która ma być przynależona.

§ 3. Po śmierci przynależającego orzeczenie o przynależności może być wydane wyjątkowo, jeżeli z żądaniem przynależności wystąpili oboje małżonkowie, jeden z nich zmarł po wszczęciu postępowania, a drugi żądanie przynależności wspólnie przez małżonków podtrzymuje oraz gdy przez

dłuższy czas przed wszczęciem postępowania przysposabiany pozostawał pod pieczę wnioskodawców lub tylko zmarłego wnioskodawcy i między stronami powstała więź jak między rodzicami a dzieckiem.

§ 4. Na miejsce zmarłego w postępowaniu wstępuje kurator ustanowiony przez sąd opiekuńczy.

§ 5. Przysposobienie, o którym mowa w § 3, ma takie same skutki jak orzeczone przed śmiercią małżonka.

Art. 117¹. Przysposobienie nie stoi na przeszkodzie ponownemu przysposobieniu po śmierci przysposabiającego.

Art. 118. § 1. Do przysposobienia potrzebna jest zgoda przysposobianego, który ukończył lat trzynaście.

§ 2. Sąd opiekuńczy powinien wysłuchać przysposobianego, który nie ukończył lat trzynastu, jeżeli może on pojąć znaczenie przysposobienia.

§ 3. Sąd opiekuńczy może wyjątkowo orzec przysposobienie bez żądania zgody przysposobianego lub bez jego wysłuchania, jeżeli nie jest on zdolny do wyrażenia zgody lub jeżeli z oceny stosunku między przysposabiającym a przysposobianym wynika, że uważa się on za dziecko przysposabiającego, a żądanie zgody lub wysłuchanie byłoby sprzeczne z dobrem przysposobianego.

Art. 119. § 1. Do przysposobienia potrzebna jest zgoda rodziców przysposobianego, chyba że zostali oni pozbawieni władzy rodzicielskiej lub są nieznani albo porozumienie się z nimi napotyka trudne do przewyciężenia przeszkody. Nie jest też potrzebna zgoda ojca, jeżeli jego ojcostwo zostało ustalone przez sąd, a władza rodzicielska nie została mu przyznana.

§ 2. Sąd opiekuńczy może, ze względu na szczególne okoliczności, orzec przysposobienie mimo braku zgody rodziców, których zdolność do czynności prawnych jest ograniczona, jeżeli odmowa zgody na przysposobienie jest oczywiście sprzeczna z dobrem dziecka.

Art. 119¹. § 1. Rodzice mogą przed sądem opiekuńczym wyrazić zgodę na przysposobienie swego dziecka w przyszłości bez wskazania osoby przysposabiającego. Zgodę tę mogą odwołać przez oświadczenie złożone przed sądem opiekuńczym, nie później jednak niż przed wszczęciem sprawy o przysposobienie.

§ 2. Przepisy o przysposobieniu za zgodą rodziców bez wskazania osoby przysposabiającego stosuje się odpowiednio, jeżeli jedno z rodziców wyraziło taką zgodę, a zgoda drugiego nie jest do przysposobienia potrzebna. Przepisu tego nie stosuje się, jeżeli porozumienie się z drugim rodzicem napotyka trudne do przewyciężenia przeszkody.

§ 3. Przepisy o przysposobieniu za zgodą rodziców bez wskazania osoby przysposabiającego stosuje się odpowiednio również wtedy, gdy rodzice przysposobianego są nieznani albo nie żyją, jeżeli sąd opiekuńczy w orzeczeniu o przysposobieniu tak postanowi.

Art. 119². Zgoda rodziców na przysposobienie dziecka nie może być wyrażona wcześniej niż po upływie sześciu tygodni od urodzenia się dziecka.

Art. 120. Jeżeli dziecko pozostaje pod opieką, do przysposobienia potrzebna jest zgoda opiekuna. Jednakże sąd opiekuńczy może, ze względu na szczególne okoliczności, orzec przysposobienie nawet mimo braku zgody opiekuna, jeżeli wymaga tego dobro dziecka.

Art. 120¹. § 1. Przed orzeczeniem przysposobienia sąd opiekuńczy może określić sposób i okres osobistej styczności przysposabiającego z przysposobianym.

§ 2. W wypadku określenia styczności w formie pieczy nad dzieckiem stosuje się odpowiednio przepisy o rodzinach zastępczych, z tym że całkowite koszty utrzymania przysposobianego obciążają przysposabiającego.

§ 3. Jeżeli jednak przez przysposobienie przysposabiany ma zmienić dotychczasowe miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej na miejsce zamieszkania w innym państwie, przysposobienie może być orzeczone po upływie określonego przez sąd opiekuńczy okresu osobistej styczności przysposabiającego z przysposobianym w dotychczasowym miejscu zamieszkania przysposobianego lub w innej miejscowości w Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 4. Przy wykonywaniu nadzoru nad przebiegiem styczności przysposabiającego z przysposobianym sąd opiekuńczy może korzystać z pomocy ośrodka adopcyjno-opiekuńczego lub organu pomocniczego w sprawach opiekuńczych.

Art. 121. § 1. Przez przysposobienie powstaje między przysposabiającym a przysposobionym taki stosunek, jak między rodzicami a dziećmi.

§ 2. Przysposobiony nabywa prawa i obowiązki wynikające z pokrewieństwa w stosunku do krewnych przysposabiającego.

§ 3. Ustają prawa i obowiązki przysposobionego wynikające z pokrewieństwa względem jego krewnych, jak również prawa i obowiązki tych krewnych względem niego.

§ 4. Skutki przysposobienia rozciągają się na zstępnych przysposobionego.

Art. 121¹. § 1. Przepisu art. 121 § 3 nie stosuje się względem małżonka, którego dziecko zostało przysposobione przez drugiego małżonka, ani względem krewnych tego małżonka, także w razie przysposobienia po ustaniu małżeństwa przez śmierć tego małżonka.

§ 2. W wypadku gdy małżonek przysposobił dziecko swego małżonka po śmierci drugiego z rodziców przysposobionego, przepisu art. 121 § 3 nie stosuje się względem krewnych zmarłego, jeżeli w orzeczeniu o przysposobieniu sąd opiekuńczy tak postanowił.

Art. 122. § 1. Przysposobiony otrzymuje nazwisko przysposabiającego, a jeżeli został przysposobiony przez małżonków wspólnie albo jeżeli jeden z małżonków przysposobił dziecko drugiego małżonka — nazwisko, które noszą albo nosiłyby dzieci zrodzone z tego małżeństwa.

§ 2. Na żądanie osoby, która ma być przysposobiona, i za zgodą przysposabiającego sąd opiekuńczy w orzeczeniu o przysposobieniu postanawia, że przysposobiony nosić będzie nazwisko złożone z jego dotychczasowego nazwiska i nazwiska przysposabiającego. Jeżeli przysposabiający albo przysposobiony nosi złożone nazwisko, sąd opiekuńczy rozstrzyga, który człon tego nazwiska wejdzie w skład nazwiska przysposobionego. Przepisu tego nie stosuje się w razie sporządzenia nowego aktu urodzenia przysposobionego z wpisaniem przysposabiających jako jego rodziców.

§ 3. Na wniosek przysposabiającego sąd opiekuńczy może w orzeczeniu o przysposobieniu zmienić imię lub imiona przysposobionego. Jeżeli przysposobiony ukończył lat trzynastcie, może to nastąpić tylko za jego zgodą. Przepis art. 118 § 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 123. § 1. Przez przysposobienie ustaje dotychczasowa władza rodzicielska lub opieka nad przysposobionym.

§ 2. Jeżeli jeden z małżonków przysposobił dziecko drugiego małżonka, władza rodzicielska przysługuje obojgu małżonkom wspólnie.

Art. 124. § 1. Na żądanie przysposabiającego i za zgodą osób, których zgoda jest do przysposobienia potrzebna, sąd opiekuńczy orzeka, że skutki przysposobienia polegać będą wyłącznie na powstaniu stosunku między przysposabiającym a przysposobionym. Jednakże i w tym wypadku skutki przysposobienia rozciągają się na zstępnych przysposobionego.

§ 2. Nie jest dopuszczalne ograniczenie skutków przysposobienia w wypadku, gdy rodzice przysposobionego wyrazili przed sądem opiekuńczym zgodę na przysposobienie dziecka bez wskazania osoby przysposabiającego.

§ 3. Na żądanie przysposabiającego i za zgodą osób, których zgoda jest do przysposobienia potrzebna, sąd opiekuńczy może w okresie małoletności przysposobionego zmienić przysposobienie orzeczone stosownie do § 1 na przysposobienie, którego skutki podlegają przepisom art. 121—123.

Art. 124¹. W wypadku gdy rodzice przysposobionego wyrazili przed sądem opiekuńczym zgodę na jego przysposobienie bez wskazania osoby przysposabiającego, nie jest dopuszczalne uznanie przysposobionego, unieważnienie uznania, sądowe ustalenie lub zaprzeczenie jego pochodzenia.

Art. 125. § 1. Z ważnych powodów zarówno przysposobiony, jak i przysposabiający mogą żądać rozwiązania stosunku przysposobienia przez sąd. Rozwiązanie stosunku przysposobienia nie jest dopuszczalne, jeżeli wskutek niego miałyby ucierpieć dobro małoletniego dziecka. Orzekając rozwiązanie stosunku przysposobienia, sąd może, stosownie do okoliczności, utrzymać w mocy wynikające z niego obowiązki alimentacyjne.

§ 2. Po śmierci przysposobionego lub przysposabiającego rozwiązanie stosunku przysposobienia nie jest dopuszczalne, chyba że przysposabiający zmarł po wszczęciu sprawy o rozwiązanie stosunku przysposobienia. W wypadku takim na miejsce przysposabiającego w procesie wstępuje kurator ustanowiony przez sąd.

Art. 125¹. § 1. Nie jest dopuszczalne rozwiązanie przysposobienia, na które rodzice przysposobionego wyrazili przed sądem opiekuńczym zgodę bez wskazania osoby przysposabiającego.

§ 2. Takie przysposobienie nie stoi na przeszkodzie ponownemu przysposobieniu za życia przysposabiającego.

Art. 126. § 1. Z chwilą rozwiązania stosunku przysposobienia ustają jego skutki. Jeżeli rozwiązanie nastąpiło po śmierci przysposabiającego, uważa się, że skutki przysposobienia ustały z chwilą jego śmierci.

§ 2. Przysposobiony zachowuje nazwisko nabyte przez przysposobienie oraz otrzymane w związku z przysposobieniem imię lub imiona. Jednakże z ważnych powodów sąd na wniosek przysposobionego lub przysposabiającego może w orzeczeniu o rozwiązaniu stosunku przysposobienia postanowić, że przysposobiony powraca do nazwiska, które nosił przed orzeczeniem przysposobienia. Na wniosek przysposobionego sąd orzeka o jego powrocie do poprzednio noszonego imienia lub imion.

Art. 127. Powództwo o rozwiązanie przysposobienia może wytoczyć także prokurator."

Art. 2. W ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. — Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93, z 1971 r. Nr 27, poz. 252, z 1976 r. Nr 19, poz. 122, z 1982 r. Nr 11, poz. 81, Nr 19, poz. 147 i Nr 30, poz. 210, z 1984 r. Nr 45, poz. 242, z 1985 r. Nr 22, poz. 99, z 1989 r. Nr 3, poz. 11, z 1990 r. Nr 34, poz. 198, Nr 55, poz. 321 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 107, poz. 464 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 17, poz. 78 oraz z 1994 r. Nr 27, poz. 96, Nr 85, poz. 388 i Nr 105, poz. 509) w art. 936 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. W wypadku gdy jeden z małżonków przysposobił dziecko drugiego małżonka, przepisu § 2 nie stosuje się

względem tego małżonka i jego krewnych, a jeżeli takie przysposobienie nastąpiło po śmierci drugiego z rodziców przysposobionego, także względem krewnych zmarłego, których prawa i obowiązki wynikające z pokrewieństwa zostały w orzeczeniu o przysposobieniu utrzymane."

Art. 3. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. — Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53 oraz z 1994 r. Nr 105, poz. 509) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 586 dodaje się § 4 w brzmieniu:

„§ 4. Przed wydaniem orzeczenia sąd opiekuńczy zasięga opinii ośrodka adopcyjno-opiekuńczego lub innej specjalistycznej placówki.”;

2) po art. 586 dodaje się art. 586¹ w brzmieniu:

„Art. 586¹. Na postanowienie w przedmiocie określenia sposobu i okresu osobistej styczności przysposabiającego z przysposobianym przysługuje zażalenie.”;

3) w art. 587 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§ 2. Jednakże postępowanie zawieszają się w razie śmierci przysposabiającego, który złożył wniosek o przysposobienie wspólnie z małżonkiem, do czasu ustanowienia przez sąd opiekuńczy kuratora.”

Art. 4. W ustawie z dnia 12 listopada 1965 r. — Prawo prywatne międzynarodowe (Dz. U. Nr 46, poz. 290) w art. 22 § 2 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się wyrazy „a także ograniczeń przysposobienia z powodu zmiany dotychczasowego miejsca zamieszkania na miejsce zamieszkania w innym państwie.”

Art. 5. W ustawie z dnia 29 września 1986 r. — Prawo aktach stanu cywilnego (Dz. U. Nr 36, poz. 180, z 1988 r. Nr 9, poz. 132, z 1989 r. Nr 29, poz. 154 i z 1990 r. Nr 34, poz. 98) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 47 otrzymuje brzmienie:

- „Art. 47. 1. W razie orzeczenia przysposobienia dziecka, wpisuje się do aktu urodzenia wzmiankę dodatkową o przysposobieniu.
2. Jeżeli przysposobienie zostało dokonane wspólnie przez małżonków, w odpisie skróconym aktu urodzenia wymienia się przysposabiających jako rodziców przysposobionego.
3. Jeżeli przysposobienie zostało dokonane przez męża matki lub żonę ojca dziecka, w odpisie skróconym aktu urodzenia wymienia się przysposabiającego oraz jego małżonka jako rodziców dziecka.
4. W razie przysposobienia dziecka przez osobę nie pozostającą w związku małżeńskim, w odpisie skróconym aktu urodzenia

wymienia się przysposabiającego jako rodzica dziecka. Jako imię drugiego z rodziców wpisuje się imię wskazane przez przysposabiającego, a jako nazwisko drugiego z rodziców i jego nazwisko rodowe — nazwisko przysposabiającego.

5. Przepis ust. 4 stosuje się odpowiednio w razie przysposobienia przez jednego z małżonków dziecka nie pochodzącego od współmałżonka.

6. Przepisów ust. 2—5 nie stosuje się do przysposobienia, które wywołuje skutki z art. 124 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, jeżeli sąd opiekuńczy tak postanowił na wniosek przysposabiającego i za zgodą osób, których zgoda jest do przysposobienia potrzebna.”;

2) w art. 48:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przepisy art. 47 ust. 4 i 5 stosuje się odpowiednio.”;

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. O sporządzeniu nowego aktu urodzenia wpisuje się do dotychczasowego aktu urodzenia przysposobionego wzmiankę dodatkową; dotychczasowy akt urodzenia przysposobionego nie podlega ujawnieniu i nie wydaje się z niego odpisów, chyba że zażąda tego sąd w związku ze sprawą, w której uzna to za konieczne.”;

c) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Przysposobiony po uzyskaniu pełnoletności może żądać udostępnienia księgi stanu cywilnego w części dotyczącej dotychczasowego aktu urodzenia.”;

3) w art. 49:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W razie orzeczenia przysposobienia w sposób określony w art. 121 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, może być sporządzony nowy akt urodzenia przysposobionego, w którym jako rodziców wpisuje się przysposabiających, jeżeli sąd opiekuńczy tak postanowił. Przepisy art. 47 ust. 2—5 stosuje się odpowiednio.”;

b) dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. O sporządzeniu nowego aktu urodzenia sąd opiekuńczy orzeka na wniosek przysposabiającego, za zgodą przysposobionego, który ukończył lat trzynaście, albo na wniosek przysposobionego za zgodą przysposabiającego. Przepisy art. 118 § 2 i 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego stosuje się odpowiednio.”;

c) w ust. 2 po wyrazach „lub rozwiązaniem stosunku przysposobienia” dodaje się wyrazy „albo w związku z innymi sprawami, w których sąd uzna to za konieczne.”;

d) dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Przysposobiony po uzyskaniu pełnoletności może żądać udostępnienia księgi stanu cywilnego w części dotyczącej dotychczasowego aktu urodzenia.”

Art. 6. Do spraw o przysposobienie wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 7. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *L. Wałęsa*